צירעה לוקה שש. פ"ה דהא (ג) דכתיב נקדושים אל תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוס האדמה וגו' לא תשיב ליה דבגדולים מיירי דלא כתיב (ד) שרץ ולשון שרץ דבר שהוא נד בארץ ואינו נראה אלא ע"י שירוצו מפני קטנו וקשה דבפ' ד' מיתות (סנהדרין נט:) דרשינן וכל מיה הרומשת זה הנחש משמע דרמיסה הוה נמי בדבר הרוחש כמו נחש שהולך על גחונו ותו' הר"י דאורליינ"ש דההוא קרא מיירי בח' שרצים דאמרינן במעילה בפרק קדשי מזבח (דף עח: ושם) במובדלים ממך דיבר הכתוב דכתיב בסיפא דקרא אשר הבדלתי לכם לטמא ויהיו מ' שרצים שהן טמאים: **לרבות את האימורים.** דסד"א אין מחיצין עליהם משום טומאה הואיל ואין ניתרים ודרשינן במנחות בפרק הקומץ את המנחה (דף כה:) הניתר לטהורי' מחיצים עליהם משום טומאה להכי אינעריך לרבויינהו מיהו קשה דבמעילה בפ' חטאת העוף (דף יו:) דרשי התם מאשר יקרב בכל הקדשים הכתוב מדבר ויליף התם אימורים (ו)וכל שאין ניתר לטהורים וריבינו משמעון מיהו דאינעריך לרבויי דסד"א דלא יבא איסור טומאה ויחול על איסור אכל: **פרט** (ז)**אוכל** חלב חי. והא דאמר בגיד הנשה (חולין קב:) אכל כפור טהורה בחייה בכל שהוא במיתתה בכזית שאני עוף שהוא רך וחזי לאומצא וחשיב כדרך הנאתו והא דאמר בהקומץ רבה (מנחות כא.) דס שבשלו אינו עובר עליו ופריך אביי מהא דתניא הקפה את הדם ואכלו או שהמתה את החלב וגמעו חייב ומשני כאן שהקפה בחוט וכאן שהקפה בחמה ולפי הך דהכא ל"ל שהבריאתה לגדיים קחני הקפה את הדם בחמה ואת החלב בחוט אי לאי בחמה מי הוא ופטור: **אלא** הבא **משום דזיעה בעלמא הוא.** תימה לר"י דבתעור והכוטב (חולין קכא. ושם) יליף מקרא דאין חייב משום ערלה אלא על היולא מזיתים ועניבים דגמר ערלה פרי פרי מבכורים ובכורים מתרומה ובתרומה כתיב תירוש ויצהר אם כן אמאי איצטריך למימר הכא זיעה בעלמא הוא ״ וי"ל דהא דאיצטריך למילף התם פרי פרי מבכורים אלו למעוטי אשר משקין דאין אפילו תירוש ויצהר לא היה (ח) ליתסב למשקין פרי דזיעה בעלמא הוא כדאמרינן הכא והתם איצטריך למילף שנתשוב משקה של תירוש ויצהר כמו הפרי והשתא א"ש הא דאמר בשמעתין דזיעה בעלמא הוא דאמאי טעמא הוא דשמעינן דמשקה אינו כפרי מיהו אמאי אמר דזיעה בעלמא הוא והא טעם בעיקר דאורייתא: **אמרת** קל וחומר. תימה היכי אנים ק"ו לאפוקי מג"ש דיליף מנגילה בג"ש שלא תאסר בהנאה כמו נגילה ובפרק כל הכשר (חולין קנח.) איכא תנא דיליף הכי וסבר דבשר בחלב לא אסור בהנאה ואור"ת דבהוא קרא לאנשי קדש כתיב ביה נמי איסורי הנאה דמבשר בשדה דרשינן (ט)קדשים שיצאו חוץ למחילה וגלי לן ק"ו דגמרינן מקדשים ולא (י)(מנגילה) וא"ת בלא ק"ו נמי מקשינן לאומרא וי"ל דהכא ס"ד לאקשויי לקולא משום דמפורש בהדיא בקרא איתר הנאה דכתיב בכלב תשליכון אותו הקשה הר"י דאורליינ"ש אמאי לא יליפינן מנותר איסור אכילה ואיסור הנאה מקדש קדש דהוהוא קדש דיותר דרש ג"ש בפ' ליבא וערבה (סוכה מט.) ובפרק כל הזבחים (זבחים כח:) וי"ל דהכא עם קדוש מאנשי קדש דרשי' שהן ענין אחד דקיימא קדושה אגבריה מי נמי דנין חולין ומחולין ואין דנין חולין מקדשים (יא): (לעיל) **הכל** מודים בבלאי הבדם. הא דלא קאמר הכל מודים בחולין שנשחטו בעזרה משום דכתיב בהו אכילה דמזבחת ואכלת נפקא לן ועוד דאיכא מאן דאמר לאו דאורייתא ״ והא דלא קאמר הכל מודים בנשר וחלב שמא משום דאין מזיקירין מן הדין: **אמרת** ק"ו. איסור אכילה לא מצי למילף בק"ו מערלה כדאמר בכל הכשר (חולין קטו:) משום דאיכא למימר חורש בשור ומחרוש וחוסש פי פרה יוכיח דנעבדה בהו עבירה ושבו באכילה אבל בשתא דיליף מקרא איסור אכילה ליכא למימר מוכיח דהנהו שרו באכילה: מה

צירעה לוקה שש. א"ל כל היכא (ב)דאיכא למדרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי (ג)והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דרישי' (ד) למה לי (ה)לרבות עצים ולבונה והבשר כל טהור יאכל בשר דסיפיה למה לי לרבות אימורין אימורין מהתם נפקא (ו)דתניא (ז)והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' לרבות את האימורין (ח)התם טומאת הגוף בכרת (ט)הכא טומאת בשר בלאו א"ר אבהו א"ר יוחנן (י)כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי (יא)שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור אתמר נמי אמר רב אחא בר (יב)עויה אמר רב אסי א"ר יוחנן הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו פטור לפי שכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן אמר ר' זירא אף אנן נמי תנינ' (יג)אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים בלבד ואילו מתותים תאנים ורמונים לא מאי טעמא לאו משו' דלא קאכיל להו דרך הנאתן אמר ליה אביי בשלמא אי אשמעינן פרי גופא דלא קאכיל ליה דרך הנאתו שפיר אלא הכא משום דזיעה בעלמא הוא אמר אביי (יד)הכל מודים בבלאי הבדם שלוקין עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן מאי טעמא משום דלא כתיב בהו אכילה מיתיבי איסי בן יהודה אומר (טו)מנין לבשר בחלב שהוא אסור נאמר כאן (טז)כי עם קדוש אתה ונאמר להלן (יז)ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור אף כאן אסור ואין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה אינו דין שיהא אסור בהנאה מה

לרבות אימורין. להמחיש כמת האוכלן בטומאת הגוף, דאשר לה' יתירא היא למידרש כיה דבר שהוא עולה לגבוה (זבחים לז:).

לרבות עצים ולבונה. שרק העוף היא וגם שורלת על הארץ ויש בה אלו חמש לאוין ומוסיף עליה לאו דשרק העוף במשנה תורה (יד) וכל שרק העוף טמא הוא לכם לא יאכלו. שרק לשון רוחש ונענוע ואינו נראה ואין בהמה ומיה הנבוהין מן הארץ בכלל שרק הלכך לא תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וגו' דכתיב בקדושים תהיו(טו) אינו מן המנין דלאו בשרצים כתיב: **והכשר למה לי.** השתא דאמר' קרא לאו לגופיה אתא אלא לאם אינו ענין תינח ואשר יגע בכל טמא לא יאכל והכשר למה לי ומשני לרבות עצים ולבונה לקבל טומאה ותע"ג דלאו אוכלא הוא: **והכשר כל טהור יאכל למה לי.** והכשר יתירא מצינא ליה דאילו כל טהור יאכל בשר דרש ליה במנחות (ד' כה:) כל טהור יאכל בשר וגו' הניתר לטהורין מיבין עליו משום טומאה יצא בשר שנטמא לפני זריקת דם. לשון אחר בין בריש בין בסיפא ו' יתירה מיבעי' ליה: **לרבות את האימורין.** שאם נטמאו ואכלן טהור שיעבור עליהן משום ב' לאוין לאו דזרות שאף הכהן זר אכלם ולאו דטומאת בשר ואדלעיל קאי והכי קאמר לא יאכל והכשר נמי שנטמא לא יאכל: **אשר לה'.** קרא יתירא הוא דה"ל למכתב מזבח השלמים וטומאתו עליו וכתיב אשר לה' לרבות אף בשר הקרב לה' שאם אכלו בטומאה עונש כרת: ומשני **האם בטומאת הגוף.** מיירי (טז) והאי טומאתו עליו מוקמינן לה בזבחים בפרק ב"ש (דף מב:) בטומאת הגוף הכתוב מדבר והכא רבינהו לאחרת טומאת בשר שנטמאו הם והוא טהור שיאכל מוחזקת הם והוא טהור שיאכל מוחזקת עליהן והכא ליכא כרת אלא לאו דאימעטו מכרת בזבחים בפרק ב"ש (שם): **אלא דרך אכילתן.** אלא אם כן אכלן דרך אכילתן: **איכא דאמרי.** הא דרבי אבהו אהנאה איממר ואתיין דאסירי בהנאה: **חלב.** אין דרך הנאתו אלא בהבערה ולמשות עורות ולא לרפואה וכ"ש אוכל חלב מי: **אין סופגין את הארבעים כו'.** גבי משקין קאי במסכת תרומות וקאמר דאין כל מי פירות קרויין משקין אלא אלו בלבד. אין סופגין את הארבעים על שום מי פירות של ערלה משום דבכולהו אלא כדרך הנאתן הוא אלא אלו: **בשלמא אי אשמעינן בפרי גופא.** דאי אכיל אלא כדרכו כגון שבשל אגוזים או אפרסקין ואכלן ואשמעינן דלא מחייב: **שפיר.** שמעינן מינה דאין לוקין אלא כדרך אכילתן אבל השתא דטעמא דפטור משום דלאו פרי אכל: **כלאי הכרם.** כתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה דמשמע לא תהנה ממנו אלא תשרפנו ופן לאו הוא(יח): **שהוא אסור.** בהאכלה: **ערלה שלא נעבדה בה עבירה.** בנטיעתה: **בשר בחלב שנעבדה בו עבירה.** כשבשלו ועבר עליו על לאו לא תבשל(יט): מה

ערלה

(ב) [ובמרוה ו:]. (ג) [ולקמן לה. ופ"ג ע"ב בפירש"י]. (ד) [וזכמים לו: כריתות כב: ולקמן לו.]. (ה) [עי' תוס' ע"ז יב: ד"ה אלא]. (ו) [בר כב עניה וכ"ה לקמן לג:]. (ז) מולין קכ: תרומות פי"ח [מ"ינ]. (ח) [עי' תוס' ע"ז יב: ד"ה אלא וכו' דאפשר דה"ה בע"ז ליקרו אחרי שלא מדרך הנאתן ע"ש]. (ט) מולין קטו:. (י) [מנחות ד.]. (יא) [שמות כב.]. (יב) וכל שאין לו מתירין כ"ל רש"ל. (יג) [מכות יח.]. (יד) [ומרפה כל"ל]. (טו) [וע"ע תוס' בכורות י. ד"ה מה להלן].

הגהות הב"ח

(א) בגא לא יאכל דריסיה דקרא למה לי: (ב) רש"י ד"ה ומבני וכו' אתיי דהאי: (ג) תוס' ד"ה פיגעה וכו' פ"ה דהא. נ"ב עי' פ' בכל מערבין ד' כח: (ד) באיר דלא כתיב בהו שרץ ולשון שרץ וכו' ואיני נראה מפני קרטנו אלא על ידי שירוצו וקשה כל"ל: (ה) ד"ה אלא וכו' לא הי' ליה ליתסב:

גליון הש"ס

גמ' שאם הניח חלב של שור הנסקל. עיין נדה לג ע"א תד"ה וכסמן: תוס' ד"ה אלא וי"ל בי' הא דאיצטריך למילף. מי' בספר מקנות אור להגאון בעל פנים מאירות סוף ס' בראשית: תוס' ד"ה הבל מודים. הא אלא קאמר ובו' משום דאין מוהיירין מן חדין. עי' ע"ז יב ע"ב תד"ה אלא ועפ"ק:

מוסף רש"י

צירעה לוקה שש. שסיא שרץ העוף ולקי כל הני תמשה, מוסף עליו וכל שרץ העוף שקר הוא לא יאכל כמשנה תורה, והאי דמתיב בקדושים תהיו אלא תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וכל אשר תרמוס. לא תשיב ליה, בבהמה ותיב עוף גדולים משתעי ולא בגדולים אלא כתיב בהו, לשון שרץ דבר שהוא נד בארץ ואיני נראה אלא על ידי שירוצו וירחקו מפני קוטנו (שרוצין כה. וכע"ז מכות טו:). והבשר וכו' לרבות עצים ולבונה. והכשר כל טהור יאכל ובו', ר"ל יתירה, לרבות עצים ולבונה של קודש לטומאה, וקאי אלאלשון והכשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והכשר (לקמן לה.) אי: והכשר יתירה הוא דהא רישא דקרא בבשר משמע, לרבות עצים ולבונה לקבל טומאת אוכלין (חולין לו:) לטומאת עלמן דחיבת הקודש מכשרתם לטומאה אוכלא ואע"ג דהני לאו בני אכילה מיהו (זבחים לד:) דעלי המערבה מקבלים טומאה, מדרבנן היא משום מיבת הקודש ובקא אסמכתא בעלמא דהא עצים בעלמא לא מקבלי טומאה (מנחות כא., וקב.). (חולין לג.).

(ג) [ולקמן לה. ופ"ג ע"ב בפירש"י]. (ד) [וזכמים לו: כריתות כב: ולקמן לו.]. (ה) [עי' תוס' ע"ז יב: ד"ה אלא]. (ו) [בר כב עניה וכ"ה לקמן לג:]. (ז) מולין קכ: תרומות פי"ח [מ"ינ]. (ח) [עי' תוס' ע"ז יב: ד"ה אלא וכו' דאפשר דה"ה בע"ז ליקרו אחרי שלא מדרך הנאתן ע"ש]. (ט) מולין קטו:. (י) [מנחות ד.]. (יא) [שמות כב.]. (יב) וכל שאין לו מתירין כ"ל רש"ל. (יג) [מכות יח.]. (יד) [ומרפה כל"ל]. (טו) [וע"ע תוס' בכורות י. ד"ה מה להלן].

תורה אור השלם

1. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט
2. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְי וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז כ
3. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָה אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְי אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא
4. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיֶן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

רבינו חננאל

אכל צרעה שהיא שרץ העוף עובר על חמשה לאוין הללו, הוסיפה עליו התורה לאו אחד. שנאמר וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו. הילכך לוקה שש מלקיות. ופרקינן הני מילי דמוקמינן ליה בלאוי יתירי היכא דליכא מידי למידרש כגופיה. אבל היכא דאיכא למידרש כי האי גונא דרשינן. מבדי כתיב. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו וגו', והבשר אשר יגע בכל טמא למה לי, לרבות עצים ולבונה שאם נטמאו ישרפו. והבשר כל טהור יאכל בשר תוב למה לי, לרבות אימורין שנטמאו, סד"א כל טהור יאכל בשר כתיב, מידי דכהן טהור מצי למיכליה אם אכלו בטומאה חייב, אבל חלבים דלא יכול למיכלינהו אפילו הוא טהור, אימא ליתי להו חיוב משום טומאה קמ"ל. (שנינו בתוספתא פ' הזורע והלחיים והקיבה ניתנין בכלאים בו'). ואסיקנא מהאי קרא דכתיב ונפש כי תגע בכל דבר טמא וגו' ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה. ואמרינן לה' לרבות האוכל אימורין בטומאת הגוף שהוא בכרת, ובא הבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, לרבות כהן טהור שאכל בשר קודש טמא שהוא בלאו. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן. יכול שכן דרך אכילתן למעוטי אכל חלב חי, ודרך הנאתן למעוטי מניח חלב של שור הנסקל על מכתו שפטור. אמר ר' זירא אף אנן נמי תנינא אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים, הא היוצא מן התותים ומן הרמונים לא, משום שאינו דרך הנאתן. ושני אביי שאני הני דזיעה בעלמא נינהו. אמר אביי הכל מודים בבלאי הבדם, כיון דלא כתיב בהו אכילה לוקה עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן. ומותיב עלה איסי בן יהודה מיהא בריתא דמייתי איסור בשר בחלב בק"ו מערלה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com